

155394

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป

ของมหาวิทยาลัยพายัพ

Curriculum and Instructional Management in General Education
of Payap University

โดย

อาจารย์ ดร. จุฑามาศ สนนก

อาจารย์รุจพร พุ่มงคล

รายงานวิจัย ฉบับที่ 337

พ.ศ. 2558

มหาวิทยาลัยพายัพ

ชื่อเรื่อง	การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ
ผู้วิจัย	อาจารย์ ดร. จุฑามาศ สมนก และ อาจารย์รุจพร พุ่มงคล
พ.ศ.	2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาตลอดจนเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ ในด้านหลักสูตร ความมุ่งหมายและขอบเขตเนื้อหา ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการบริหารจัดการ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 11 คน และอาจารย์ผู้สอนรายวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 63 คน รวมจำนวน 74 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาศึกษาทั่วไป ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 370 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์สาระ (Content Analysis)

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป พบว่าด้านหลักสูตร ความมุ่งหมายและขอบเขตเนื้อหา ในภาพรวมผู้บริหารเห็นว่ามีเหมาะสมระดับปานกลาง แต่อาจารย์เห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ในภาพรวม ทั้งอาจารย์และนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีเหมาะสมในระดับมาก ส่วนด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการบริหารจัดการในภาพรวมผู้บริหารเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก แต่อาจารย์เห็นว่ามีเหมาะสมในระดับปานกลาง ทั้งนี้ นักศึกษาเห็นว่าด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอนในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก

2. แนวโน้มการจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยพายัพ ควรจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในรูปแบบบังคับกระจาย โดยจัดให้มีทั้งรายวิชาบังคับและรายวิชา

เลือก ควรกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตรในเชิงรุก และจัดให้มีรายวิชาศึกษาทั่วไปจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งรวมถึงรายวิชาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยด้วย

3. แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของ มหาวิทยาลัยพายัพ ควรกำหนดแผนการพัฒนาหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปให้ชัดเจนและต่อเนื่อง จัดให้มีระบบที่ดีในการจัดหาอาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป มีแผนการพัฒนาอาจารย์และส่งเสริมให้อาจารย์เกิดการพัฒนาตนเอง ตลอดจนสร้างแรงจูงใจให้แก่อาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งนี้ ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาศึกษาทั่วไปให้ทันสมัย ไม่ซ้ำซ้อน กับทั้งให้มีการตรวจสอบดูแลวัสดุอุปกรณ์ ประจำห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ และควรจัดให้มีหน่วยงานหรือบุคคล ผู้รับผิดชอบโดยเฉพาะเพื่อให้การบริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว

PAYAP UNIVERSITY

Research Title: Curriculum and Instructional Management in General Education of Payap University
Researcher: Dr. Chutamas Sonkanok and Roojaporn Fumongkol
Year 2015

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the perceptions of university staff and students regarding Learning and Teaching Management in General Education within Payap University in 6 aspects: curriculum, instructors, teaching activities, facilities and learning tools, measurement and evaluation, and administration. Eleven administrators and 63 instructors in the general education course and 370 undergraduate students in the second semester of academic year 2013 were included in the study. The research tools were questionnaires, structured interviews and focus group discussions. The quantitative data were analyzed using mean and standard deviation and the qualitative data were analyzed by content analysis.

The results revealed as follows:

1. Regarding curriculum and instructional management in general education, the administrators rated the overall general education curriculum as functioning at a moderate level of effectiveness, but the instructors rated it at a high level. Both instructors and the students rated general education instructors, teaching activities, and measurement and evaluation overall at a high level. The administrators rated facilities and teaching/learning tools and management in general education overall at a high level, while the instructors rated these at a moderate level. The students rated facilities and teaching/learning tools overall at a high level.

2. Regarding curriculum and instructional management in General Education, Payap University should adopt distribution requirements which include both core and elective courses. The approach to curriculum objectives should be based on a range of related general education courses including health and sanitation course.

3. Regarding development of curriculum and instructional management in General education, Payap University should incorporate a sound curriculum plan, effective education instructor recruitment, a faculty development program and encourage self-development with an appropriate incentive system. Adequate resourcing should be provided with a specialized coordination unit providing one-stop service as needs emerge.

PAYAP UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยหัวข้อ “การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ปทีป เมธาคุณวุฒิ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์คันที คุณชยางกูร, รองศาสตราจารย์พรรณนุช ชัยปิ่นชนะ และอาจารย์สุทธิพงษ์ รักศิลป์กิจ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยมาโดยตลอด คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง ที่ให้เกียรติและกรุณามาเป็นผู้นำในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ

ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนรายวิชาศึกษาทั่วไป นักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ ที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์โดยการตอบแบบสอบถาม การประชุมระดมความคิดเห็นและการสัมภาษณ์ และขอขอบคุณคุณกอบกาญจน์ พจน์ชนะชัย ผู้ช่วยดำเนินการจัดทำรายงานวิจัย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพต่อไป จึงขอมอบส่วนดีทั้งหมดนี้ให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจนทำให้ผลงานวิจัยได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอมอบความกตัญญูตกเวทิตาคุณ แต่บิดา มารดา ครอบครัวยุและผู้มีพระคุณทุกท่าน

คณะผู้วิจัย

มิถุนายน 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
สัญลักษณ์และคำย่อ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ตอนที่ 1 การจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา	6
ตอนที่ 2 การจัดการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552	10
ตอนที่ 3 การเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป	15
ความหมายของวิชาศึกษาทั่วไป	16
จุดมุ่งหมายวิชาศึกษาทั่วไป	17
รูปแบบการจัดวิชาศึกษาทั่วไป	18
องค์ประกอบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป	20

หน้า

	การบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป	21
	ลักษณะเนื้อหาวิชา	23
	ด้านอาจารย์ผู้สอน	24
	ด้านวิธีการสอน	29
	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	33
	ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน	35
	ด้านการวัดและประเมินผล	37
	การจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ	38
ตอนที่ 4	การจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ปี พ.ศ. 2555 (ฉบับปรับปรุง) ของมหาวิทยาลัยพายัพ	47
ตอนที่ 5	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	64
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	64
	เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	66
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
	การวิเคราะห์ข้อมูล	68
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์	70
ตอนที่ 1	ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรและ การเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ	70
	การศึกษาความคิดเห็น	75
	การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิดในแบบสอบถาม	111
	การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้รับจากการเรียนรายวิชา ศึกษาทั่วไป	117
	การวิเคราะห์ความคิดเห็นที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย	138
ตอนที่ 2	ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน วิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ	144

	หน้า
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ	147
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	158
สรุปผลการวิจัย	158
ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ	158
แนวโน้มการจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ	162
แนวทางพัฒนาการจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ	163
การอภิปรายผล	164
ข้อเสนอแนะ	178
ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้	178
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป	178
บรรณานุกรม	179
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	188
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	190
ภาคผนวก ค รายชื่อนักศึกษาที่ให้ข้อมูลสัมภาษณ์	223
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมระดมความคิดเห็น	225
ภาคผนวก จ ตัวอย่างคำอธิบายรายวิชาศึกษาทั่วไปของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	228
ประวัตินักวิจัย	242

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ตัวอย่างการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	41
2.2	ตัวอย่างการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยมหิดล	43
2.3	ตัวอย่างการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	46
2.4	แผนที่กระจายความรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา	49
4.1	ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร	70
4.2	ข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ผู้สอน	71
4.3	ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา	73
4.4	ด้านหลักสูตร ความมุ่งหมายและขอบเขตเนื้อหาวิชาตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารจำแนกตามกลุ่มผู้บริหาร	76
4.5	ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร จำแนกตามกลุ่มผู้บริหาร	78
4.6	ด้านการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการตามความคิดเห็นของผู้บริหาร จำแนกตามกลุ่มผู้บริหาร	80
4.7	ด้านหลักสูตร ความมุ่งหมายและขอบเขตเนื้อหาวิชาตามความคิดเห็นของ อาจารย์จำแนกตามกลุ่มวิชา	82
4.8	ด้านอาจารย์ผู้สอนตามความคิดเห็นของอาจารย์จำแนกตามกลุ่มวิชา	86
4.9	ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์ จำแนกตามกลุ่มวิชา	88
4.10	ด้านอาคาร สถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์ จำแนกตามกลุ่มวิชา	92
4.11	ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์จำแนก ตามกลุ่มวิชา	96
4.12	ด้านการบริหารจัดการตามความคิดเห็นของอาจารย์จำแนกตามกลุ่มวิชา	98
4.13	ด้านอาจารย์ผู้สอนตามความคิดเห็นของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มวิชา	101

ตารางที่		หน้า
4.14	ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มวิชา	103
4.15	ด้านอาคารสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การสอนตามความคิดเห็นของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มวิชา	106
4.16	ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มวิชา	109
4.17	ผลการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้รับจากการศึกษารายวิชาศึกษาทั่วไป ของมหาวิทยาลัยพายัพ	118
4.18	ความคิดเห็นจากการประชุมกลุ่มย่อย	139
4.19	สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป ของมหาวิทยาลัยพายัพ	148

PAYAP UNIVERSITY

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย	63
2	แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชา ศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ	157

PAYAP UNIVERSITY

สัญลักษณ์และคำย่อ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

PAYAP UNIVERSITY